

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 125/2022-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Asan 17/2019 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. februára 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a postupom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) v konaní vedenom pod identickou spisovou značkou 5 Asan 17/2019 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľ navrhuje, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie vo výške 2 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sa sťažovateľ žalobou podanou na Krajskom súde v Žiline (ďalej len „krajský súd“) a vedenou pod sp. zn. 30 S 127/2018 proti Slovenskej advokátskej komore, Bratislava (ďalej len „žalovaná“), domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej. Krajský súd rozsudkom z 2. apríla 2019 žalobu zamietol a účastníkom konania náhradu trov konania nepriznal. Proti predmetnému rozsudku podal sťažovateľ kasačnú sťažnosť z 10. júna 2019, o ktorej bol príslušný pôvodne rozhodnúť najvyšší súd. Z dôvodu zriadenia najvyššieho správneho súdu (s účinnosťou od 1. augusta 2021) bola vec postúpená na konanie a rozhodnutie najvyššiemu správneému súdu.

3. Najvyšší správny súd rozsudkom č. k. 5 Asan 17/2019 z 28. októbra 2021 právoplatným 17. decembra 2021 kasačnú sťažnosť zamietol a žalovanej náhradu trov konania nepriznal.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že rozsudok najvyššieho správneho súdu z 28. októbra 2021 mu bol doručený 17. decembra 2021 a od tohto dňa mu začala plynúť 2-mesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti. V priebehu napadnutého konania (podaním z 10. februára 2020) podal predsedovi najvyššieho súdu sťažnosť na prietahy v konaní, na ktorú nedostal odpoveď, a jej podaním podľa jeho názoru vyčerpal právne prostriedky, ktoré mu zákon priznáva na ochranu jeho základných práv a slobôd.

5. Najvyšší súd ani najvyšší správny súd nerešpektovali zákonnú povinnosť postupovať v konaní rýchlo a bez zbytočných prietahov, v dôsledku čoho sa napadnuté konanie zbytočne a neúmerne predĺžilo. Samotná dĺžka konania o kasačnej sťažnosti v trvaní dvoch rokov a štyroch mesiacov predĺžila stav právnej neistoty sťažovateľa do tej miery, že jeho právo na súdnu ochranu sa stalo iba iluzórnym právom, a teda ho vo svojej podstate ohrozuje.

6. Keďže podľa názoru sťažovateľa *„právoplatné skončenie veci nie je samo osebe jediným účelom práva, nemôže byť ani rozhodujúcim momentom pre podanie sťažnosti ústavnému súdu v tom zmysle, že túto sťažnosť by bolo možné podať iba do právoplatného skončenia veci. O dvojitom účele práva svedčí aj rozhodovacia činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky v Košiciach v prípadoch, keď medzi podaním sťažnosti a rozhodnutím o sťažnosti dôjde k právoplatnému skončeniu veci na všeobecnom súde. Pre ústavný súd nie je v takomto prípade rozhodujúce právoplatné skončenie veci, ale 3 štandardne kritériá /zložitost' veci, postup všeobecného súdu a správanie sťažovateľa/. Keby bolo samotné právoplatné skončenie veci jediným účelom práva, tak by bolo rozhodujúce a tomu by zodpovedala aj rozhodovacia činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky v Košiciach. Pre ústavný súd tu má však význam iba ako koniec lehoty konania, v ktorom mohlo dôjsť k porušeniu práva. O dvojitom účele práva svedčí tiež rozhodovanie Ústavného súdu Slovenskej republiky v Košiciach o sťažnostiach podaných v priebehu konania, kedy sa rozhodne o sťažnosti vo veci samej, pričom konanie na všeobecnom súde ešte nie je právoplatne skončené. Pre rozhodnutie o vyhovení alebo o nevyhovení sťažnosti nie je rozhodujúce samotné neskončenie veci na všeobecnom súde, ale 3 štandardné kritériá, a teda či zistí alebo nezistí zbytočné prietahy alebo neprimeranú lehotu dovtedajšieho konania všeobecného súdu Vzhľadom na dvojitý účel práva a povahu práva nemožno zladať spolu požiadavky na podanie sťažnosti ústavnému súdu: a/ v čase, keď môže trvať porušenie práva, b/ keď možno dosiahnuť jeho účel. S prihliadnutím na povahu práva v prípade jeho porušenia nie je jeho skutočný účel /dvojitý/ dosiahnuteľný, ale už iba reparačiteľný poskytnutím primeraného finančného zadosťučinenia.“*

7. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodnil len strohým konštatovaním, že ide o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenú nekonaním a neefektívnym konaním najvyššieho súdu, ako aj najvyššieho správneho súdu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho označených práv prietáhovým postupom najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu v konaní o ním podanej kasačnej sťažnosti, ktoré trvalo dva roky a štyri mesiace.

9. Ústavný súd poznamenáva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd) na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru niet zásadnejších rozdielov, a preto aj vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje judikatúru a vychádza z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno ich namietané porušenie posudzovať v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti spoločne (m. m. IV. ÚS 120/2018).

10. V súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02) alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

12. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (m. m. I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou ESLP (pozri Miroslav Mazurek proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

13. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

14. Ústavná sťažnosť sťažovateľa namietajúca postup najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu v napadnutom konaní bola ústavnému súdu doručená 17. februára 2022 (odoslaná elektronicky toho istého dňa), t. j. zjavne po tom, keď najvyšší správny súd právoplatne rozhodol o sťažovateľom podanej kasačnej sťažnosti (bod 3 tohto odôvodnenia).

15. Sťažovateľ sa teda v predmetnej veci domáha ochrany svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v čase, keď v napadnutom konaní namietané porušenie označených práv už netrvalo. Podľa názoru ústavného súdu bola už v čase podania ústavnej sťažnosti právna neistota sťažovateľa odstránená, keďže rozsudkom najvyššieho správneho súdu z 28. októbra 2021 (právoplatným 17. decembra 2021) bola ním podaná kasačná sťažnosť zamietnutá. Poukazujúc na už uvedenú judikatúru ústavného súdu akceptovanú aj judikatúrou ESĽP, nie je možné dať za pravdu sťažovateľovi, ak lehotu na podanie ústavnej sťažnosti proti prietáhovému postupu všeobecných súdov v napadnutom konaní vyvodzoval od momentu doručenia mu rozsudku najvyššieho správneho súdu, resp. právoplatného skončenia veci samej.

16. Ústavný súd dodáva, že je mu známa časť argumentácie popisujúca definovanie dvojitého účelu práva zodpovedajúceho zneniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 6 tohto odôvodnenia), ktorú sťažovateľ využil v odôvodnení ústavnej sťažnosti a ktorá bola vyslovená v odlišnom stanovisku bývalého ústavného sudcu Juraja Babjaka (napr. odlišné stanovisko k uzneseniu ústavného súdu č. k. III. ÚS 117/03 zo 4. júna 2003), nejde však o prevažujúcu ustálenú judikatúru ústavného súdu.

17. Nad rámec uvedeného ústavný súd dáva do pozornosti sťažovateľa aj rozhodovaciu prax a judikatúru ESĽP v obdobných veciach, podľa ktorej v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok z 15. 10. 1999, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, body 64, 65 a 66).

18. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

19. Keďže ústavná sťažnosť bola ako zjavne neopodstatnená odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2022

Ladislav Duditš
predseda senátu